

РЕЦЕНЗИИ И ОБЗОРИ

AUT INVENIAM VIAM, AUT FACIAM. СБОРНИК В ЧЕСТ НА ЧЛ.-КОР. ПРОФ. Д.Ф.Н. СТОЯН БУРОВ

РЕДКОЛЕГИЯ: ДОЦ. Д-Р М. ИЛИЕВА – ОТГ. РЕДАКТОР,
ДОЦ. Д-Р В. САШЕВА ИВАНОВА, ДОЦ. Д-Р ВЛ. МАРИНОВ,
ГЛ. АС. Д-Р В. ПЕТРОВ. ВЕЛИКО ТЪРНОВО,
УИ „Св. св. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“, ИЗДАТЕЛСТВО „ФАБЕР“, 2019, 688 с.

Сборникът *AUT INVENIAM VIAM, AUT FACIAM* в чест на чл.-кор. проф. д.ф.н. Стоян Буров съдържа изследвания на учени от страната и чужбина. Включените статии обхващат основните тематични области, в които са и научните приноси на проф. Буров: българска граматика, лингвистична прагматика, лексикология, лексикография, лингвистична историография, лингвокултурология и медиалингвистика.

AUT INVENIAM VIAM, AUT FACIAM. COLLECTION OF PAPERS IN HONOUR OF CORRESPONDING MEMBER PROFESSOR STOYAN BUROV, DSc

EDITORIAL BOARD: ASSOC. PROFESSOR M. ILIEVA, PhD – EDITOR IN CHIEF,
ASSOC. PROFESSOR V. SASHEVA IVANOVA, PhD, ASSOC. PROF. VL. MARINOV, PhD,
CHIEF ASSIST. V. PETROV, PhD. VELIKO TARNVO, UNIVERSITY PUBLISHING HOUSE
SV. SV. KIRIL I METODIY, PUBLISHING HOUSE FABER, 2019, 688 p.

The collection of papers *AUT INVENIAM VIAM, AUT FACIAM* in honour of Corresponding Member Prof. Stoyan Burov, DSc, comprises studies by Bulgarian and foreign scholars which cover the main areas to which Prof. Burov has made his scientific contributions: Bulgarian grammar, linguistic pragmatics, lexicology, lexicography, linguistic historiography, linguoculturology and media linguistics.

Сборникът в чест на чл.-кор. проф. д.ф.н. Стоян Буров *AUT INVENIAM VIAM, AUT FACIAM* включва 48 статии, което говори за голямото уважение на колегите към дългогодишния труд на проф. Буров и за високата оценка на езиковедската общност за неговите научни приноси. Чл.-кор. проф. д.ф.н. Стоян Буров е признат лингвист с постижения в областта на българистиката и славистиката както на национално, така и на международно равнище. Редакционната колегия неслучайно се спира на латинската сентенция *AUT INVENIAM VIAM, AUT FACIAM* (*Или ще намеря пътя, или ще прокарам път*) при избора на заглавие на сборника. Тя много точно съответства на жизнения и научноизследователския път на проф. Буров, който открива нови изследователски хоризонти в областта на функционалната граматика, когнитивната лингвистика, морфологията, лингвистичната прагматика, историята на езико-

знанието и обучението по български език като първи и като чужд език. Новаторските решения на учения, организатора и ръководителя Стоян Буров са ползотворни както за утвърждаването на великотърновската лингвистична българистика, така и за поддържането през годините на престижа на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“.

Сборникът започва с представянето *И се роди езиковед...*, в което доц. М. Илиева проследява 35-годишния път на проф. Буров във Великотърновския университет – от първите негови изяви като студент по българска филология през натрупания опит в Института за чуждестранни студенти във Виетнам до окончателното му завръщане във Великотърновския университет. Там той се утвърждава както като изключителен преподавател и ненадминат изследовател с над 200 труда, така и като опитен ръководител. Събитията от живота на учения и изброените многобройни, разностранни негови трудове в двете уводни части на сборника – *Животът на чл.-кор. проф. д.ф.н. Стоян Буров в дати* и *Библиография на трудовете на чл.-кор. проф. д.ф.н. Стоян Буров*, подготвени от доц. Вл. Маринов, най-общо илюстрират заслугите на проф. Буров като преподавател, учен и ръководител, защото е трудно да се представи в няколко листа един живот, отдаден на българския език, на неговото изследване, преподаване и утвърждаване за бъдещите поколения.

В сборника са обособени три екскурса, които съответстват на многостранната дейност и на приносите на езиковеда в различните области на българистиката и славистиката. И това решение на редколегиата не е случайно: по този начин сборникът кореспондира с върха в научноизследователските търсения на учения, а именно с изследването *Познанието в езика на българите*, издадено въз основа на докторската му дисертация *Езикова категоризация на предметността. Граматични класове и категории на съществителното име в съвременния български език*, а през 2014 г. оценено изключително високо при избирането му за член-кореспондент на Българската академия на науките.

В *Екскурс 1. В ДЪЛБИНИТЕ НА ЕЗИКОВАТА СТРУКТУРА* доц. М. Илиева представя теоретичните приноси на големия учен в областта на когнитивната лингвистика и теорията на категоризацията, на теорията на семантичното взаимодействие, на кодификацията, на българската граматика, и по-специално в областта на функционалната граматика. В *Екскурс 2. ПРЕДХОДНИЦИ И СЛЕДОВНИЦИ* д-р В. Петров очертава не само интересите на проф. Буров към историята на българското езикознание и към българистичното лингвистично наследство, но и представя уменията му на университетски преподавател и научен ментор, който има изключителна роля за изграждането на приемственост между предходниците и следходниците в полето на лингвистичната българистика. В *Екскурс 3. С ГРИЖА ЗА РОДНИЯ ЕЗИК* доц. В. С. Иванова разкрива значимостта на практикоприложната продукция на професора, който винаги се е отнасял с грижа към родния език. Неговите трудове, насочени към образованието – учебници, речници, помагала, излизат извън границите на университета и дори извън границите на българското училище, като допринасят за усъвършенстване на езиковата култура на цялото българско общество.

След *Екскурс 1*, статиите са групирани тематично в две части: *ЕЗИКЪТ – СИСТЕМА И ФУНКЦИОНИРАНЕ* и *ЕЗИКОВИ КОНТАКТИ*. „Граматичната система на българския език е голямата любов“ на проф. Буров, както пише доц. М. Илиева, затова в първата част са обединени статии, свързани с **граматиката на българския език** и с **общите въпроси на езикознанието**, по-специално с **езиковата терминология**.

В областта на **морфологията** са изследванията на проф. Кр. Алексова от Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (*Оценки за изразяваната от евиденциалните субкатегории степен на достоверност*), на проф. Елена Иванова от Санктпетербургския университет (*Счетная форма в болгарском национальном корпусе*), на доц. Кр. Чакърова от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (*Към въпроса за обособяването на глаголната категория статус в съвременния български език*) и на доц. В. С. Иванова от Великотърновския университет (*За някои глаголи с дефективна парадигма за лице и число в българския език*). Статиите с теми от областта на **словообразуването** са на акад. М. Виденов (*Пак за универбизацията*) и на проф. Б. Парашкевов от Софийския университет (*Умалителни имена в сянка*).

Проф. Р. Влахова (*Динамика при процесите на координация и съгласуване в съвременния български език*) и проф. П. Осенова от Софийския университет (*Типове несъгласуване между подлога и сказуемото в българския език*), проф. Св. Коева от Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“ на БАН (*Структура и значение на съставните съюзи с предлог в български: предложни изречения*) и проф. А. Гецов от Великотърновския университет (*Към въпроса за разширяването на структурата на апозитивните словосъчетания*) предлагат материали, свързани с **българския синтаксис**. На особеностите на разговорния синтаксис са посветени изследванията на проф. П. Радева от Великотърновския университет (*Адвербиална информация в съставния предикат в съвременната българска разговорна реч*) и на проф. Й. Тишева от Софийския университет (*Особености при изразяването на подлога в българската устна реч*).

Проблемите на **терминологията** се разглеждат от чл.-кор. М. Попова от Института за български език на БАН (*Теорията за системността в терминологията*) и проф. Ив. Куцаров от Пловдивския университет (*За терминологията в нашето езикознание*). Със съжаление трябва да отбележим, че материалът на проф. Ив. Куцаров е една от последните негови публикации.

В първата част *Езикът – система и функциониране* две статии са посветени на **особеностите на дискурса**. Това са материалите на проф. Ст. Димитрова от Института за български език на БАН (*Ролята на ракурса в лингвистичните изследвания*) и на проф. Д. Генова от Великотърновския университет (*Мултимодална комуникация: теоретични подходи и приложения*).

Във **втората част ЕЗИКОВИ КОНТАКТИ** са поместени предимно изследвания със **съпоставителен характер**, които разглеждат езикови особености в няколко езика или межкултурното влияние, което се отразява върху българската езикова система (проф. Руселина Ницолова. *Транспозиции императива на месте индикатива в славянских языках*, д-р Велин Петров. *Женският род в съвременния български език и в новогръцкия език*, проф. Тодор

Балкански. *Към политическата лексикография на българския език: братушка, братушки*). Въпреки че обект на изследване на статията на д-р Б. Братанова (*Грамматикализация и лексикализация при фразеологичните глаголи в английския език*) са фразеологичните глаголи в английски език, интерес за съпоставителното езикознание представляват направените паралели между фразеологичните глаголи в английски и префигираните глаголи в български. Две статии в тази част от сборника разглеждат проблематика, свързана с **билингвизма** и с **диалектологията**. Това са изследванията на проф. Ив. Чобанов, д-р Л. Чобанова (*Аспекти на билингвизма в България*) и на доц. Вл. Маринов (*Акустични характеристики на консонантите л и л' в българския език и ѓ и ѓ' във влашкия диалект*).

Третата част **НАЗАД В МИНАЛОТО И НАПРЕД В БЪДЕЩЕТО**, която следва непосредствено след *Екскурс 2.*, обединява статии с разнообразна тематика, свързана с **лингвистичната историография**, **интердисциплинарните връзки** (между език и литература и между обща лингвистика и когнитивна лингвистика), междуезиковите отношения и др. Акад. Хилмар Валтер от Лайпцигския университет, Германия, (*Аспекти на връзките на Август Лескин с негови бивши български ученици*) представя оригиналната кореспонденция на лайпцигския славист Август Лескин с негови бивши български студенти, чрез която разкрива връзката между историята на българската наука и немската славистика и българистика от края на деветнайсети и началото на двадесети век. В статията си *Deutschland und Bulgarien an der wende vom 19. zum 20. Jahrhundert* проф. Хелмут Вилхелм Шалер от Марбургския университет, Германия, представя межкултурните връзки и българо-немските езикови отношения през XIX–XX век.

Тъй като проф. Буров се отнася с особено уважение към своите учители и ученици, към делото на първостроителите на българското езикознание, в тази част намират място статии с такава проблематика. Проф. Л. Илиева от Югозападния университет „Неофит Рилски“ (*Петър Берон за българския език: правописни и граматически възгледи*) подчертава значимостта на Петър-Берония „Рибен буквар“ не само като първото граматично описание на българския език, но и като труд, в който Берон е приложил своя оригинална правописна концепция, като въвежда две нови букви в българската азбука: ѓ и ѓ'. В статията *Да заобиколиш благоразумието* на проф. Йорданка Захариева от Университета по библиотекознание и информационни технологии (София) и д-р Рафие Демирова от Тракийския университет (Одрин) се проследява установяването на лексемите *добродетел* и *благоразумие* и тяхното разбиране през Българското възрождение в новобългарския книжовен език чрез употребите им в старопечатни книги до 50-те години на XIX век.

Влиянието на различни школи и направления върху лингвистиката, връзката с литературата и възникването на нови съвременни направления и науки са обект на изследване в следните статии: *Емпрунтологията в контекста на XXI век* на проф. Д. Веселинов от Софийския университет, *Още за общата лингвистична теория и за когнитивните елементи в нея* на проф. В. Райнов от Института за български език към БАН, *Марксизмът – преграда или мост за Чомски в българския синтаксис* на доц. Цв. Венкова от Софийския универ-

ситет, *К вопросу о специфике русско-болгарских литературных связей* от проф. Л. Н. Скаковска и д-р Ст. Ф. Меркушов от Тверския държавен университет, *Кулминация на теоретичните възгледи за частите на речта в руското езикознание в „Русский язык (грамматическое учение о слове)“ от В. Виноградов* на доц. К. Куцаров от Пловдивския университет, *Въпросите на езикознанието в трудовете на Й. В. Сталин* на докторантката към Великотърновския университет Ваня Ангелова.

След *Екскурс 3. С грижа за българския език* следват последните две части от сборника *AUT INVENIAM VIAM, AUT FACIAM: четвъртата част Лингвокултурология. Лексикография* и *петата част Езикът на медиите и интернет комуникацията*. В статията на проф. Д. Благоева (*Към концепцията за речник на най-новата лексика в българския език*) е представена концепцията на най-новия академичен речник на новите думи на български език, който се подготвя в Института за български език. В областта на **лингвокултурологията** в четири статии се разглеждат по-частни въпроси, свързани с определен концепт. Проф. В. Въртов изследва концепта *сатана* (*дявол*) в българската фразеология; доц. М. Илиева представя интересен анализ на концепта *мъж* в българската картина на света; д-р Кр. Василева отделя внимание на сигнификативните аспекти на концепта *любов* в съвременния български език, а докторантката М. Стефанова разглежда художествения концепт *страдание* в драмите на П. К. Яворов.

Лингвокултурологичната и лексикалната проблематика са поставени в съпоставителен и интердисциплинарен контекст, в контекста на **межкултурната комуникация**, в три статии на наши и чужди езиковеди: на проф. Л. Кисельова и докторанта Яогуанг Ди (*Аспекти сопоставителного лингвокултурологического исследования фразеологии, неродственных языков (на материале русских и китайских нумеративных фразеологизмов)*), на д-р Ил. Димитрова (*Езиквата картина на света с оглед на чуждоезиковото обучение и интеркултурното възпитание*) и на д-р В. Балиева (*Комуникативно-прагматичен аспект на когнитивната интерференция, или как се изграждат концептите при децата билингви*).

В своята разработка проф. Л. Крумова-Цветкова (*Метафората като средство за изразяване на квантитативност (универсално и националноспецифично)*) обръща внимание на един тип образно изразяване на количествени значения – метафоричното, като анализът се основава на лексикален материал от три славянски езика – български, руски и полски, и на един романски език – френски. Доц. Б. Попов от Югозападния университет в *Митолингвистичен модел при някои названия на змията* прави лингвокултурологични анализи на названията на змията в българския език като защитава тезата, че разработеният митолингвистичен модел дава плодотворна насока за изследване на пресечните точки между митологията и езика. Гл. ас. Рашка Йосифова (*За лингвостилистичния анализ на художествен текст*) обръща внимание на етапите на лингвостилистичния анализ и на целите за формиране на умения за такъв анализ, като изтъква връзката между език и литература. Статията на д-р Р. Левкова (*Тенденции при избора на лично име в началото на XXI в. (по данни от анкетно проучване)*) представя данните от проучване на имената на децата,

родени между 2008 и 2017 г., като установените закономерности показват кои от тенденциите са активни през посочения период.

Проф. Буров живо се интересува и от езика на интернет комуникацията. Ето защо в **последната, пета част** от сборника в негова чест намират своето естествено място статиите, свързани с **езика на медиите и интернет комуникацията**. Статията на проф. Андреана Ефтимова (*Оценъчни нагласи, очертаващи (не)престижните регистри в журналистическите текстове*) представя експеримент, който проверява степента на престижност на журналистическите текстове. Проф. В. Бонджолова (*Повторението в рекламния текст: структурни и лексикални особености*) чрез анализ на богат илюстративен материал защитава тезата, че повторението е относително високочестотно явление в рекламния текст, свързано с преднамерена многократна реализация на една и съща езикова единица. Статията на д-р Т. Рабовянова (*Каузативни глаголи в медиите*) изследва каузативните глаголи, които се използват в медиите, като корпусът от примери е ексцерпиран от различни интернет сайтове на вестници, информационни агенции, на телевизионни и радиопредавания. Материалът на д-р Ст. Мицева (*Езикова икономия в медийните текстове*) разглежда реализирането на езиковата икономия на всички езикови равнища.

В заключение, нека да благодарим на проф. Буров за неуморния труд и за добрия пример, който винаги ни е давал и като учител, и като ръководител, и като колега, и като учен. Неговото нестихващо творческо вдъхновение увлича след себе си редица последователи. Нека да му пожелаем здраве, дълголетие и още много години да поддържа жаждата за знание в сърцата на всички нас!

Верка Сашева Иванова

✉ Доц. д-р Верка Сашева Иванова

Катедра по съвременен български език

Филологически факултет, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

ул. „Теодосий Търновски“ 2, 5003 Велико Търново, България

verkaivanova_vt@abv.bg, verka.ivanova@uni-vt.bg